

122. Vermorste welvaart

september 2011

De beurskoersen zijn afgelopen maand flink onderuitgegaan. Eerst was er sprake van een kredietcrisis, nu heet het schuldencrisis, en straks wordt het een sociale crisis.

Om bij het begin te beginnen: De ene helft van de mensen komt geld te kort en leent daarom van de andere helft die geld over heeft. Degene die geld over heeft brengt het naar de bank en krijgt daarvoor rente; de armere helft leent dat geld van de bank en betaalt daarvoor rente. Die armere helft hoeft in feite helemaal niet arm te zijn, maar wil graag een bankstel (op afbetaling) of wil graag in een eigen huis wonen - en heeft daarvoor een lening, een hypotheek dus, afgesloten - of hij wil geld hebben om in een bedrijf te investeren waarmee hij winst wil maken, maar winst dan de rente die hij de bank verschuldigd is. De rijkere helft kan natuurlijk ook rechtstreeks geld aan de ondernemer lenen door aandelen te kopen. De bank bemiddelt voor u.

De rijkere 'helft' en de armere 'helft' zijn geen echte helften; helemaal niet. In onze westerse economie leent 90 % van de bevolking geld en heeft 10 % van de bevolking geld over om te beleggen ofwel te sparen. Die 90 % betaalt - via de bank - dus rente aan die 10 % en zo vloeit het geld in het kapitalisme van arm naar rijk. Als we niets doen wordt die kloof daarmee alleen maar groter en de bedragen stapelen zich op. De totale schuldenlast van particulieren, bedrijven en overheid is in de meeste westerse landen allang veel groter dan het nationale produkt (Nederland 400 %, Duitsland 270 %, VS 360 %, NRC-Handelsblad, 12 augustus, p. 22), met andere woorden de huid is verkocht voordat de beer geschoten is, in hypotheekparadijs Nederland dus 4 jaar in 't vooruit. We lenen links en rechts en zo leven we tegelijk op de pof en op de lat...

Toch gaat het lang goed. Zolang als de economie groeit dan de rente die de armere helft moet betalen, is er niets aan de hand; dan hebben we werk en inkomen genoeg om voor onszelf uit te lopen.

Dit is allemaal vrij simpel, maar nu is er crisis. Frankrijk liet als eerste weten dat de economie daar helemaal niet meer groeit. Nul procent. Daarmee wordt het tijd om achter ons oor te krabben. Wie moet er bezuinigen? Alleen de overheid? Of de kleine belegger in de 10 %-categorie die niet zo handig op koersverschillen kan surfen? Niets is in elk geval logischer dan de rijkere onder ons meer belasting te laten betalen om verdere - en catastrofaler - scheefgroei te voorkomen. Obama lijkt de enige die daar openlijk voor pleit, en tevergeefs, immers het zijn welgestelde lieden die aan de politieke touwtjes trekken; zo ook in Nederland.

Een andere vraag is: waar is het (al of niet geleende) geld gebleven? Daarvan hebben we (al of niet via de overheid) ten 1e eten gekocht, ten 2e onze welvaart doen toenemen, en ten 3e hebben we het gebruikt om ons te vermaken, in het voetbalstadion, het pretpark of in de concertzaal. Ten 4e is er opleiding, studie en wetenschap. De adder zit m.i. in de sector welvaart. Die valt namelijk uiteen in acceptabele welvaart - als iedereen een computer heeft kun je niet zonder en kunnen je schoolgaande kinderen al helemaal niet zonder - plus vermorste, parasitaire welvaart, dat wil zeggen welvaart ten koste van milieu of andermans elementaire levensbehoeften. Sommige welvaartsartikelen worden dan ook met accijns belast. Die vermorste welvaart bestaat uit kerosineverslindende snoepreisjes, facelifts die van u een vogelverschrikker maken, drugs, alcohol en tabak, een (te) breed scala aan toeters, bellen, hebbedingetjes en festivals, een belachelijke ambtenarij, nog grotere billboards, en een onderrand van plat vermaak, ik bedoel het vermaak voor zover dat - in plaats van tot creativiteit - leidt tot opstootjes en rellen. Maar, vermorst of niet: "Wij moeten meer consumeren!" zeggen de analisten. En zo niet wij, dan wel China. Zo groeit de economie op de wijze waarop een ventilator in een gesloten ruimte frisse lucht suggereert.

Laatste vraag: moet de euro sneuvelen? Financieel zou het een kleine ramp kunnen zijn, maar voor een mogelijke (door 'Europa' geblokkeerde) herziening van onze staatsinrichting een zegen.

Uw columnist, V.L.